

Nr 25

Kungl. Maj:ts proposition angående livränta till vissa personer; given Stockholms slott den 12 februari 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

SVEN ANDERSSON

Propositionens innehåll

I propositionen underställs riksdagens prövning två ärenden om livränta till personer som skadats vid olyckshändelse i samband med försvarets verksamhet samt ett ärende om livränta till efterlevande till en person som avlidit till följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 12 februari 1971.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVENERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *livränta till vissa personer* och anför.

1

Lars-Erik Erneborn, som är född den 10 augusti 1940, ådrog sig den 19 september 1962 under militärtjänstgöring ryggmargsskada, då han drabbades av s. k. dykarsjuka i samband med dykning från ubåtsbärgningsfartyget Belos. Erneborn lider av bestående sviter efter skadan. Erneborn är konditor.

Riksförsäkringsverket har på grund av skadan tillerkänt Erneborn livsvarig förhöjd och värdesäkrad militärlivränta efter en invaliditet av 15 %.

Sedan försvarets civilförvaltning och försvarets skaderegleringsnämnd bedömt staten vara ersättningsskyldig på grund av skadan, har civilförvaltningen tillerkänt Erneborn bl. a. värdesäkrad skadelivränta t. o. m. den 30 juni 1971. Livräntan, som ansågs fastställd år 1969, bestämdes att utgå med 3 000 kr. om året med avdrag av motsvarande ersättning från riksförsäkringsverket, 1 440 kr., dvs. med 1 560 kr. om året.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från skaderegleringsnämnden, föreslår oförändrad skadelivränta under Erneborns återstående livstid med nedsättning till hälften när han fyller 67 år. Civilförvaltningen har i samband härmed upplyst att militärlivräntan från och med månaden efter den under vilken Erneborn fyller 67 år kommer att utgå med 3/4 av 1 440 kr., dvs. med 1 080 kr. om året, varför skadelivräntan vid bifall till ämbetsverkets förslag från samma tidpunkt blir (1 500—1 080 =) 420 kr. om året, allt beräknat efter 1969 års värdenivå.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Erneborn. Beträffande skadelivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1971

föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Erneborns återstående livstid bör skadelivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1969.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att från inkomsttiteln Pensionsmedel m. m. med belopp beräknade efter 1969 års värdenivå utbetalas livsvarig skadelivränta till Erneborn på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1971 t. o. m. månaden under vilken han fyller 67 år med 1 560 kr. om året och för tiden därefter med 420 kr. om året.

2

Gullan Edström, som är född den 17 juli 1932, skadades den 28 november 1963 vid en sammanstötning mellan en försvaret tillhörig terrängbil och en personbil som Edström förde. Edström erhöll bestående kroppsskada. Genom lagakraftvunnen dom dömdes föraren av militärbilen till ansvar på grund av sammanstötningen. Ansvarstalan mot Edström fördes däremot ej. Edström innehar numera halvtidstjänst som kioskföreståndarinna.

Riksförsäkringsverket har bedömt Edströms invaliditet på grund av skadan till 40 % under hennes återstående livstid.

Sedan försvarets civilförvaltning och försvarets skaderegleringsnämnd bedömt staten vara ersättningsskyldig på grund av skadan, har civilförvaltningen tillerkänt Edström bl. a. livränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1971. Livräntan utgår enligt beslut år 1970 såsom värdesäkrad trafiklivränta med 450 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från skaderegleringsnämnden, föreslår oförändrad livränta under Edströms återstående livstid med nedsättning till hälften när hon fyller 67 år.

Departementschefen

Staten får anses vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Edström. Beträffande trafiklivränta för tiden t. o. m. den 30 juni 1971 föreligger redan beslut av försvarets civilförvaltning. Av utredningen framgår att invaliditeten är livsvarig. För Edströms återstående livstid bör trafiklivränta utgå enligt civilförvaltningens förslag. I värdesäkringshänseende bör livräntan anses fastställd år 1970.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att från inkomsttiteln Pensionsmedel m. m. med belopp beräknade efter 1970 års värdenivå utbetalas livsvarig trafiklivränta till Edström på grund av nämnda olyckshändelse fr. o. m. den 1 juli 1971 t. o. m. månaden under vilken hon fyller 67 år med 5 400 kr. om året och för tiden därefter med 2 700 kr. om året.

3

Smeden M.A. Berglöf, som var född den 18 augusti 1925, avled den 19 december 1960 till följd av kronisk njurinflammation, ådragen under militärtjänstgöring. Han efterlämnade hustrun *Karin Berglöf*, född den 8 augusti 1933, och två barn i äktenskapet, födda den 5 december 1958 och den 29 juni 1961. Sjukdomen yppades i maj 1946 och äktenskapet ingicks år 1958. M.A. Berglöf hade på grund av sjukdomen uppburit ersättning enligt 1927 års militärsättningsförförordning (1927:234). Barnen tillerkändes på grund av faderns död livräntor enligt nämnda militärsättningsförförordning tills de fyllde 16 år. Däremot kunde Karin Berglöf på grund av bestämmelserna i förförordningen inte få någon livränta, eftersom äktenskapet ingåtts efter det sjukdomen yppats.

Med stöd av riksdagens beslut (prop. 1962:44 p. 3; SU 1962:45; rskr 1962:139 och prop. 1966:7 p. 1; SU 1966:26; rskr 1966:70) har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 april 1962 och den 11 mars 1966 för två femårsperioder räknat från dödsfallet till och med den 19 december 1970 tillerkänt Karin Berglöf livränta. Härvid medgavs att till Karin Berglöf fick utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförförordning skulle ha tillkommit henne, om hon varit gift med M.A. Berglöf, när han befanns lida av kronisk njursjukdom, med avdrag beträffande förfluten tid för belopp varmed henne tillkommande änkepension skolat minskas om ersättning enligt förförordningen utgått vid änkepensionens bestämmande.

Karin Berglöf, som är ogift, anhåller nu om fortsatt livränta. Hon uppger, att hon liksom tidigare försörjer sig och barnen genom att hjälpa sina föräldrar med allehanda sysslor på deras småjordbruk. Hon kan då också ha viss omvårdnad och tillsyn av föräldrarna, som är födda år 1899. Någon inkomst utöver naturaförmåner ger detta ej. Hon anser emellertid, att det sätt på vilket hon sälunda ordnat sin tillvaro på gården ger den bästa lösningen, då hon härigenom kan ge barnen en god omvårdnad och uppfostran och samtidigt vara föräldrarna till hjälp. Sina förmögenhetstillgångar, 36 700 kr., ämnar hon använda till barnens utbildning.

Riksförsäkringsverket anför i yttrande den 21 december 1970 i huvudsak följande.

I prop. 1966:7 ansågs fortsatt livränta skälig enär Karin Berglöfs ekonomiska förhållanden inte hade förbättrats och hon fortfarande var i behov av visst ekonomiskt stöd till följd av makens död. Men eftersom hon var endast 32 år gammal och syntes vara fullt arbetsför, borde livräntan begränsas till en femårsperiod. Fråga om livränta därefter ansågs bära i sinom tid tas upp till prövning efter särskild ansökan. – Av Karin Berglöfs nu föreliggande ansökan framgår, att hon fortfarande bor hos föräldrarna och hjälper till med allehanda sysslor vid deras småjordbruk.

Fr. o. m. år 1968 blev livräntorna enligt 1927 års militärsättningsförförordning värdesäkrade i relation till pensionsförsäkringens basbelopp. Efter den senaste basbeloppshöjningen har livräntans årsbelopp för änkan varit 4 344 kr. och för vardera barnet 2 172 kr. Pensionen efter livränteavdrag har för änkan varit 3 552 kr. och för vardera barnet 396 kr. Därtill kommer för änkan kommunalt bostadstillägg på 1 200 kr. Enligt uppgifter i pensionsärendet år 1969 var dödsboet oskiftat och hade tillgångar på 47 504 kr. Karin Berglöf är sjukpenningförsäkrad i klass 1. Hon har inte haft några sjukskrivningar.

Emedan den Karin Berglöf beviljade livräntan nu har löpt ut, skall hennes pensionsförmåner räknas upp. Nettominskningen av hennes förmåner (dvs. livräntan minus pensionsökningen) blir ungefär 100 kr. i månaden.

Karin Berglöfs ekonomiska situation är förhållandevis god, och ett bortfall av livräntan nu uppvägs till större delen av att pensionen stiger. Situationen härvidlag har emellertid inte ändrats väsentligt efter det att livräntan senast beviljades. Hennes möjligheter att bereda sig inkomster av förvärvsarbete kan – i den mån hon inte blir bunden vid omvårdnad av föräldrarna – antagas öka när barnen kräver mindre tillsyn. Hon kommer emellertid att få vidkännas en betydande minskning av pensionen när det yngsta barnet i juni 1977 fyller 16 år.

Departementschefen

Enligt den ändring i 1950 års militärsättningsförfordning (1950:261) som trädde i kraft den 1 januari 1955 har tidigare inskränkningar i änkas rätt till livränta bortfallit (prop. 1954:130; 2LU 1954:35; rskr 1954:276). Ersättningsanspråk till följd av skada eller sjukdom, som inträffat före den 1 januari 1955, skall emellertid fortfarande bedömas enligt de äldre bestämmelserna. Vid behandlingen av ändringsförslaget uttalade andra lagutskottet, att det kunde övervägas om inte de föreslagna för efterlevande gynnsammare bestämmelserna kunde ge anledning till omprövning efter skälighet i sådana fall där ersättning till följd av de äldre bestämmelserna inte kunde utgå och detta tedde sig obilligt i det enskilda fallet. Uttalandet lämnades utan erinran av riksdagen.

Karin Berglöf är inte berättigad till livränta enligt bestämmelserna i 1927 års förordning eller övergångsbestämmelserna till den ändring i 1950 års militärsättningsförfordning som trädde i kraft den 1 januari 1955. Karin Berglöf har emellertid på grund av sina ekonomiska förhållanden m. m. tillerkänts livränta för två femårsperioder till och med den 19 december 1970. Hon bor fortfarande med sina två minderåriga barn hos föräldrarna, som har ett småjordbruk. Hon hjälper till med förekommande sysslor på gården och bidrar också till omvårdnaden av föräldrarna, som båda är födda år 1899. Den ersättning som hon härvid erhåller torde i huvudsak utgå endast i form av naturaförmåner för henne och barnen. Karin Berglöf, som nu är 37 år gammal, är fortfarande fullt frisk och arbetsför. Hennes ekonomiska förhållanden tycks i viss mån ha förbättrats – i varje fall beträffande kapitaltillgångarna i det oskiftade dödsboet efter mannen som år 1969 uppskattats till 47 500 kr. Karin Berglöf ämnar använda sina egna förmögenhetstillgångar till barnens utbildning. Hon anser, att hon genom sina åtgärder når den bästa lösningen av sina och barnens problem och då också kan hjälpa föräldrarna. Som riksförsäkringsverket framhållit torde man få räkna med att Karin Berglöfs möjligheter att bereda sig egna inkomster genom förvärvsarbete – i den mån hon inte kan bli bunden vid omvårdnad av föräldrarna – kan antagas öka, när barnen kräver mindre tillsyn. Fram till den tidpunkten torde hon under nuvarande förhållanden fortfarande vara i behov av ekonomiskt bidrag. Med hänsyn härtill anser jag att Karin Berglöf bör tillerkännas fortsatt livränta enligt samma villkor som förut till och med den 30 juni 1977, då det yngsta barnet fyllt 16 år. Jag

hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., fr. o. m. den 20 december 1970 t. o. m. den 30 juni 1977 till Karin Berglöf utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförfordning skulle ha tillkommit henne, om hon varit gift med M.A. Berglöf när han befanns lida av kronisk njursjukdom, med avdrag beträffande förfluten tid för belopp varmed pensionsförmåner skulle ha minskats om ersättning enligt förfordningen utgått.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten